

MESLEK HAKKI İLE NÖBET ZAMMI HAKKINDA

Bilindiği gibi «1262» sayılı tabii ve ispençiyari müstahzarat kanunu müstahzar ilâçlara ait fiatların uygunluğunu saptama hakkını Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına vermiştir. Kanunun «Müstahzar ilâçların isim ve fiatlarının uygun olup olmadığının» denetlenmesine ait olan hükmü; Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca yıllaradn beri ilâç fiatlarını düzenlenme hakkı olarak kullanılmış ve bu hakka dayanılarak değişik tarihlerde değişik sistemleri içeren kararnamele çıkarılmıştır.

Bizim konumuz: bu sistemlerin yanlış veya doğruluklarını araştırmak veya Bakanlığın kanımızca hatalı uyguladığı bir hükmün uygulanması hakkında mütalaa yürütmek değil müstahzar ilâç fiatlarını oluşturan sistem içersinde eczacıya ayrılan kâr marjını ve bu marjın nisbetini eleştirmektedir.

Eczanelerde majistral ilâç satışlarının % 90'ı tabii müstahzarların ise % 10'u geçmediği bir devrede müstahzar ilâç satışından eczacıya tanınan kâr marjının % 20 ila % 25 olması o günün ilâç satışlarındaki nisbetlere ve ekonomik koşullara göre normaldi.

Bugün ise bu nisbet tamamiyle tersine dönmüş majistral ve ofisinal ilâç satışları % 2 ilâ 5'e inmiş, müstahzar ilâçların satışı ise % 95'e yükselmiştir. Bunun nedeni, ilâcın artık eczane nin değil, farmasötik sanayi in bir ürünü olarak ortaya çıkmış olmasıdır.

Yine bilindiği gibi bugünkü eczanelerin işletme sermayeleri ilâç türlerinin fazlalığı ve fiatların artışı dolayısıyla büyümüş giderleri hayat pahalılığı ve değişik nedenler dolayısıyla çoğalmış, gelirleri ise sürekli olarak azalmıştır.

Bu durum memleketimizde eczane eczacısını yasaların kendilerine yüklediği mesleki görevlerini yerine getiremez ve hizmetlerini yürütemez hale getirmiştir.

Bu koşullar karşısında, eczane gelirlerini arttırmak ve eczacıyı toplum içinde layık olduğu yaşama seviyesine çıkarmak için yapılan çalışmalar devam etmektedir. İlgililer, her ne kadar memleketimizin geçirmekte olduğu sosyo-ekonomik bu-

nalının yarattığı sorunlardan, eczacıların sorunlarını ayırabilmenin dolayısıyla müstahzar ilâçların satışından eczane eczacısına tanınan kâr marjını yükseltebilmenin zor olduğunu söylüyorlar ise de, diğer taraftan tüccarın, sanayicinin, esnafın ve serbest meslek sahibelerinin ücretleriyle ürettikleri ve alıp sattıkları mallara zam yapmaları karşısında kayıtsız kalıyorlar.

Eczacıların kendiliklerinden ilâçların fiatlarını yükseltmeleri mümkün olmadığına, ilgililerin de yukarıda belirttiğimiz gibi, müstahzar ilâç fiatlarındaki eczacının kâr marjını, yeniden tesbit edecek bir kararnameyi değiştirmeye yanaşmadıklarına göre, eczane eczacısını bugünkü ekonomik koşullar içinde ayakta tutabilmenin çarelerini arayan merkez heyetimiz oda temsilcileriyle yapılan toplantı sonunda bilinen kâr marjının dışında eczanelerde reçete karşılığı verilecek her reçeteden belirli bir oranda (Meslek Hakkı) alınmasına, nöbetlerde şimdiye kadar yalnız yapma ilâçlardan alınan nöbet zammının parasal bir değer ifade etmemesi nedeniyle nöbette gelen bütün reçetelerden belirli bir oranda nöbet zammı alınmasına ve bu önerilerin yasal ve bilimsel gerekçelerini ihtisas komisyonlarına hazırlatarak gereği için Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına sunulmasına karar verilmişti. Bugün Almanya'da eczacıların kâr haddi % 40, Fransa'da % 34, İngiltere'de % 33, İtalya'da % 32, İsviçre'de % 33, Belçika'da % 31'dir. Bilindiği gibi memleketimizde de bu nisbet % 20 ilâ % 25'tir.

Avrupada nöbet tutan eczacılar nöbetlerinde yaptıkları her ilâç satışı için nöbet zammı almaktadırlar. Örneğin İsviçre'de reçete başından (2) 12'den sonra yapılan satışlardan ise (4) frank almaktadır. Fransa'da ayrıca müstahzar ilâçların satışında eczane eczacısına, tanınan % 34'lük kâr marjının dışında belirli bir oranda meslek hakkı olarak isimlendirebileceğimiz ek bir ücret daha, ödenmektedir. Bu hak müstahzar ilâçların fiatını bildiren etiketteki yazılı miktarın altında açık olarak belirtilmiştir.

Görülüyorki çare olarak gösterdiğimiz önerilerin başka milletlerde tatbikatı vardır.

..

Eczacılar ilâçlara ait bilimin en yüksek düzeyde eğitimini gören bir bilim adamı, bir akademisyendir.

Eczanede, bu eğitimin diplomasına sahip olan kimseler tarafından açılan, eczacılık mesleğinin icra edildiği mahaldir, bir sağlık ünitesidir. Eczacının eczanesinde yaptığı görev dolayısı ile iki niteliği vardır. Bunlardan biri yasalar gereği olarak eczanesinde bulundurmağa mecbur olduğu emteay talep vukuunda müşterilerine satmasıdır, bu işlem ticari bir karakter taşır.

İkincisi: Eczacının ilâci hastaya intikal ettiren tek yetkili kişi oluşudur. O, hastaya bir ilâç danışmanı olarak hizmet eder, ve yasaların hiç bir ticari, kuruluş ve kişiye tahmil etmediği bir takım görevleri, yerine getirme mecburiyetindedir.

Eczacı bu hizmetleri dolayısıyla, serbest meslek sahibi, bir Kamu görevlisi hüviyetindedir. Merkez Heyetimizin bu görüşlerini, Fakültelerimizdeki hocalarımızla bazı eczane sahibi meslektaşlarımız ve hukukçulardan oluşan ihtisas komisyonlarımız ele alarak (Meslek Hakkı) ile nöbet zammına dair önerilerini özet olarak şu şekilde saptamışlardır.

1 — (Eczane hazırladığı majistral ve ofisinal ilâçların yanında miktarı bir hayli fazla olan kuru (süspensyon) şeklindeki ilâçları da, mesleki bir bilgi ile hastaların kullanabileceği şekilde hazırlamaktadır.)

2 — (Eczacının çalıştığı alanda serbest meslek sahibi olduğu bir gerçektir, çünkü serbest mesleklerin yürütülmesinde mesleki bilgiler değerlendirilmektedir. Bu değerlendirme katiyen ticari bir emtiannın kâr yüzdesiyle orantılı olamaz. Aynı ve yüksek tutulur.)

3 — (Eczacı yasaların öngördüğü fakat karşılığını belirtmediği mesuliyetler yüklenmiştir. Keza maddi harcamaları gerektiren çalışma koşulları, içine itilmiştir.)

Bu haliyle yani mesleki bilgi ve çalışmasıyla bir kamu görevi yapmaktadır.

Bu hizmetler eczane eczacısına tanınan bugünkü kâr marjlarıyla yürütülemez, mutlaka günün ekonomik koşulları dikkate alınarak yeni bir hak (Meslek Hakkı) olarak kendilerine verilmesi lazımdır.)

Bu hakkın uygulanabilmesi için de:

a) (İlâçların satış fiyatlarının hesaplanmasında kullanılan fiyat beyannamelerinde halen satış üzerinden % 20 olarak belirtilen eczacı kârından ayrı olarak bir hakkın (Meslek Hakkı) deyimi ile değerlendirilmesine,)

b) (Eczaneye getirilen ve Eczanede hazırlanan her reçete ve reçetede ilâçların her biri için ayrı ayrı hesaplanacak bir meslek hakkı tanınmasına,)

c) (Bugün kullanılmakta olan majistral tarife üzerinde specialite şeklindeki ilâçlar için de, bir meslek hakkı belirtilmesi ve miktarının % 20'den aşağı olmamasına,)

Nöbet zammı hakkında da:

1 — (Nöbet zammının yalnız majistral ilâç ihtiva eden reçeteler için değil, Majistral ilâç ihtiva etmese dahî her reçete karşılığında alınması,)

2 — (Esasen yasalarımızda Nöbet zammının yalnız majistral formül ihtiva eden reçetelerden alınacağına dairbağlayıcı bir hüküm yoktur. 6643 sayılı yasanın 4. maddesinin e bendi bu hususdaki görüşümüzü teyin eder.

Kezâ 6197 sayılı yasanın 20. maddesi uyarınca yürürlüğe konulan talimatnamenin 33. maddesi reçeteler arasında hiç bir ayırım yapmamakta her reçeteye aynı işlemin yapılmasını öngörmektedir.)

3 — (Nöbet, Halka hizmet için yapılan bir tür fazla mesaidir. Bu mesaiden gelen her reçete için yukarıda adı geçen talimatname gereğince ayrı ayrı bir takım işlemler yapılarak hizmet verildiği için, bunun karşılığını değerlendirmek lazımdır.

Kaldı ki toplumun her kesiminde fazla mesai bir ücret karşılığı yapılmakta ve mesai sosyal devlet ilkesi olarak çeşitli yasalarla yaygınlaştırılmaktadır. Eczacıları bu yasaların dışına itmek onun değerli hizmetlerini değerlendirmemek eczacıya zorla karşılıksız hizmet yaptırmak demektir. Halbuki anayasamız her türlü angaryayı yasaklamıştır.)

İhtisas komisyonlarımızın hazırladığı rapordan alıp yukarıya sıraladığımız bu önerilerden sonra, Merkez Heyetimiz toplanarak bu durumu bir kere daha müzakere etmiş ve sonucu Türk Eczacıları Birliği görüşü olarak Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına (Eczane toplumun sağlık hizmetlerinde ihmal edilmeyecek bir yere sahiptir. Bu müesseselerin bugünkü ekonomik koşullar altında varlıklarını sürdürebilmeleri ve vatandaş sağlığı-

na hizmet etmeleri tehlikeye düşmüştür. Bu halin önlenmesi için, ihtisas komisyonlarımıza hazırladığımız raporlarda belirtilen önerilerimiz tetkik ve tasviplerinize sunulmuştur.) diyerek sorunlarımız bir kere daha ilgililere iletilmiştir. Bir müddet sonra göreve yeni başlayan sayın eski Sağlık Bakanı Cengiz Gökçek, İstanbula gelmiş ve Birliğimizi ziyaret etmiştir. Bu ziyaret esnasında kendilerine bütün mesleki sorunlarımız arz edilmiş. Bu beyanda eczacılık ve Müstahzarat Genel Müdürlüğü ve Meslek Hakkı ile Nöbet Zammı hususundaki görüşlerimiz anlatılmıştır.

Sayın Bakan Mesleki sorunlarımızın çözümü hakkındaki çalışmaların hızlandırılacağını ve eczacılara yardımcı olunacağını ifade etmiştir.

İstanbuldaki tetkiklerini bitirdikten sonra Ankaraya dönen Bakan kısa bir müddet sonra kurumumuza bir yazı göndermiştir.

Bu Yazıda;

1 — Talebiniz üzerinde Eczacılık ve Tıbbi müstahzarlar Genel Müdürlüğüne ve Muavinliğine bir Eczacı meslektaşınız atanmıştır.

2 — Türk Eczacıları Deontoloji tüzüğü ile ilgili değişik tasarıların bakanlığımızın incelenmesi ciddiyetle sürdürülmektedir.

Tüzükle ilgili çalışmalar bitmek üzeredir. Bakanlığımızın birliğimiz temsilcileriyle yapacağı görüşmelerden sonra bu konuda bir sonuca bağlanacağı ümidindeyim.

3 — Her meslekte olduğu gibi Eczacının da bir (meslek hakkı) olması çok tabiidir. Eczacılık Genel Müdürü göreve başlamasından sonra bu mesele teknik seviyede ele alınacaktır.

4 — Memur Eczacıların sorunları ve Eczacılık Yüksek Konseyi ile ilgili çalışmalar devam etmektedir, varılan aşamalar ile ilgili bilgiler birliğimize zamanla iletilecektir.) demiş kurumumuzda Bakanlığa sunduğu mesleki sorunlarımızı çözümlenecek önerilerimizin dikkate alındığını müşahade ettiğinden, kendilerine teşekkür edilmiştir. 1978 yılına ait yeni ilaç tarifnamesini hazırlayan komisyon çalışmalarını sürdürür iken, kurumumuzun Ankarada bakanlıkla olan temasları devam etmiş (Meslek hakkı) mevzundaki görüşünüzün günün siyasal ortamı içerisinde, müstahzar ilaçları fiatlandırmaya dair olan kararnamede değişiklik yapmak suretiyle, yasal şekle sokulabilmesinin güç olduğu görüşü, ifade edilmiştir.

Bunun üzerine, bilim komisyonumuzun Kurulumuza yaptığı öneriler arasında bulunan (Bu hakkın ilaç tarifnamesine dahil edilerek kullanılması

hususunu ele alınmış bu görüşün yasal dayanakları bir daha incelenmiş ve neticede eski majistral ilaç tarifesinin A cetvelinde bulunan (Meslek Hakkı) yeni ilaç tarifnamesine bilim komisyonunun önerdiği şekilde konulması kararlaştırılmıştır.

Bir süre sonra çalışmalarını bitiren Komisyon hazırladığı tarifnameyi kurulumuza sunmuş, kurumumuzda 6643 sayılı yasanın 4'ncü maddesinin e bendi gereğince tarifnameyi bakanlığın (tensip ve tastikine) arz etmiştir.

Bakanlık tarafından uzun bir süre incelenen tarifname, onay tarihinden sonra çıkan ilk (Pharmacia) dergisine ek olarak bastırılmış, istenilen baskılar ilgililere gönderilmiş ve bekleme süresinde tamamlanmış olduğundan tarifname baskıya verilmiştir.

Bu arada iktidar değişikliği olmuş yeni bir hükümet oluşturulmuş, yeni bir Sağlık Bakanı göreve başlamıştır.

Sayın Bakan (Dr. Mete Tan) İstanbula yaptığı ilk ziyarette Türk Eczacıları Birliğini şeref lendirmiş kendileriyle mesleki sorunlarımızla ilgili konuşmalar yapılmıştır. Güncel konumuz olan ilaç yokluğunun nedenleri üzerinde durulmuş mecliste bekleyen yasalarımızdan, bakanlıkta incelemeleri bir türlü neticelenmeyen Eczanelere ait talimatname tasarımızla, Deontoloji tüzüğünden, bahs edilmiş, ve memur eczacıların sorunları dile getirilmiştir. Onaylanan yeni ilaç tarifesindeki meslek hakkı ile nöbet zammının eczane eczacısını bir nisbette ferahlatacağı anlatılmıştır. Sayın Bakan sorunlarımıza çare bulmakta yardımcı olacaklarını beyan ederek özellikle meslek hakkı mevzuunda — (Elbetteki bir kunduracının kâr haddi ile bir eczanenin kâr haddi bir tutulamaz) demıştır.

Kurulumuz bakanın bu ziyaretinden sonra tarifinin getirdiği yenilikleri açıklamak, muhtemel aksaklıkları tespit ve önleyici tedbirleri görüşmek üzere odalarımız temsilcileriyle bir toplantı yapmıştır.

Bu toplantıdan sonra baskısı biten yeni ilaç tarifnamesinin dağıtımını hazırlıklarına başlanmıştır.

Tam bu sırada; Sağlık Bakanlığımızdan alınan bir yazıda (Müstahzarlarla ilgili % 10 nisbetindeki meslek hakkının bilahare yapılan incelemeler sonunda bu kapsamda mütala edilemeyeceği, sehven yazıldığı anlaşılan bu hakkın daha ilerdeki tarihlerde düzenleneceği göz önünde bulundularak yeni tarifeden çıkartılması) istenmiştir.

Bu istek üzerine durumu hukuk müşavirimiz-

le beraber müzakere eden kurulumuz yasal itiraz hakkımız mahfuz kalmak şartı ile tarifnamede gerekli tashihata yaparak dağıtımını sürdürmüştür.

Bu esnada bir başka göreve atanan genel müdürün yerine bir müddet sonra Genel Müdürlüğü tedvire bir başka meslektaşımız tayin edilmiştir.

Bu meslektaşımızın göreve başlar başlamaz, birliğimize çok acele kaydıyla yazdığı ilk yazıda, özet olarak (meslek hakkı) ile müstahzar ilaç ihtiva eden reçetelerden alınması ön görülen nöbet zammının,

1) «Meslek Hakları» ile ilgili A cetveli 7. maddesinin majistral tarifeden çıkarılmasını,

2) Genel hükümler kısmının 8. maddesinde yer alan nöbet zammının da sadece majistral formleri ihtiva eden reçetelere uygulanması) istenmiştir.

Kurulumuz Bakan buyruklarıyla, çözülmesi güç bir bilmece haline getirilen tarifnamedeki meslek hakkı ile nöbet zammına dair maddelerin

yasal durumlarını açıklığa kavuşturabilmek için ilgililer nezdinde girişimlere geçmiş ve yasal organlara baş vurmıştır.

«Özet olarak meslek hakkı ile nöbet zammına ait olayları anlattıktan sonra Eczacılık camiası olarak ilgililere şunları sormak istiyoruz.

1 — Bu nasıl bir görev ve hizmet anlayışıdır ki bir bakanın yürürlükte bulunan yasalara ters düşmediği için onayladığı bir tarifnameyi ve yerine gelen bir başkası... yasal değildir diye ortadan kaldırır.

Hangi karar doğrudur birincisi mi, ikincisi mi? Kim açıklığa kavuşturacaktır bu çelişkileri.

Kendileri mi? yasal organlar mı? ve nihayet kime inanacaktır toplumumuz.

Devletin sürekliliğine mi? yoksa kendini devlet yerine koyan devletlülere mi?

Baylar! Sayın Baylar şunu iyi bilinizki bu devletin devlet olma niteliklerini bu tür hareketlerle barcamaya hiç birinizin gücü yetmeyecektir.